

JAN UHLÍŘ:

Kostel se nedá prodat, ani odvézt do Vatikánu

bych rád, kdyby se tato tradice ujala.

Co to znamená pro vás osobně? Ne každému knězi se v životě poštěstí být u osazování nového kříže i zvonu.

Mám radost, že se ty věci podařily, ale hlavně, jakým způsobem se podařily. Příkladně znám se, že ze začátku pro mě byla starost o kostely záležitostí. Protože jsem kněz, měl jsem spíše potřebu být s lidmi, po lidské i duchovní stránce. Ale postupem času, a také díky Kutné Hoře, jsem měl možnost proniknout do tajemství života lidí, kteří tu žili před námi. A díky vaší otázce a lidem kolem, si více uvědomuji historickou výjimečnost události, které jsem mohl být součástí.

Co přijde na řadu po kříži a zvonu?

Zájem veřejnosti podílet se na vzniku nového zvonu nás přivedl na myšlenku zapojit se do celonárodní sbírky na zhotovení nových varhan do svatovítské katedrály v Praze. Proto jsme na letošní podzim vytvořili projekt Katedrály pomáhají katedrále. Jedná se o sedm benefičních koncertů, jejichž výtěžek poputuje na nové varhany do chrámu sv. Víta. Cílem je probudit v občanech národní hrdost, že mohou navázat na své předky a pomoci „dokončit“ vybavení našeho národního klenotu. Zároveň nám jde o připomenutí architektonické souvislosti s gotickými katedrálami v Kutné Hoře a v Kolíně. Navíc bychom rádi prohloubili spolupráci mezi blízkými městy a regionálními umělci.

Suma přesahující tři miliony korun, kterou loni získala kutnohorská římskokatolická farnost od drobných dárců na nový zvon do kostela sv. Jakuba, byla překvapující. Ani kutnohorský arciděkan Jan Uhlíř nečekal, že do sbírky přispěje tolik lidí. A právě ten fakt spojenectví považuje za důležitější než výši hotovosti.

HANA KRATOCHVÍLOVÁ

Kromě zvonu, instalovaného loni na podzim do svatojakubské věže, září na jejím vrcholu odnedávna také nový kříž. Uspořádat sbírku na zvon ale Jan Uhlíř považoval za logičtější. „Věděl jsem, že výzvu vybírat na kříž, byť je krásným moderním prvkem, by lidé asi úplně nepochopili. Zvon mi přišel jako „nadaň-boženský“ symbol,“ vysvětluje kutnohorský arciděkan. A prý

si to ověřil i na přístupu zvoníků. „Ti třeba ani do kostela nechodí, ale zvon je pro ně něco, co se dotýká lidského srdce.“

Takže Kutnohořané zvon vzali za svůj?

Myslím, že ano. Vysvětlují si to tak, že i oni chtěli do historie něčím přispět. A to byl hlavní smysl celé akce Zvon pro Jakuba, abychom v lidech obnovili sounáležitost a spoluzodpovědnost za ty nádherné památky i odkaz, který zanechávají dru-

hým. Jejich dědové byli hrdí na to, že postavili třeba sokolovnu nebo hasičárnu, a měli tak vnoučatům co předat. Stejný pocit mohou zažívat lidé, kteří se na realizaci zvonu pro Jakuba podíleli.

Proto nechceme, aby zvon zvonil jen při církevních svátcích a bohoslužbách, ale také ve chvíli, kdy se narodí nový život. Zatím se to ještě tolik nerozkřiklo, lidé možná nemají odvahu zavolat na faru, ale ta možnost tu je a už jsme asi šestkrát u příležitosti narození zvonili. Byl

„Zdanění církevních náhrad je jakoby vám někdo ukradl auto, pak vám ho sice vrátil, ale ještě by vám ho zdanil.“

K udržování kostelů a dalšího majetku mají církvi pomoci restituce. Ale politici je chtějí zdanit...

Církev nikdy neřekla, že bude soběstačná v obnově památek či zajištění provozu církevního školství a charity, to prostě bez dotace státu nejde. Například církevní památky jsou zároveň kulturním dědictvím, kostel se přece nedá prodat či odvézt někam do Vatikánu.

K čemu tedy poslouží církvi peníze, které jí bude třicet let vyplácet stát?

Nejprve je důležité si položit otázku, čím je církev pro společnost prospěšná a zda uchovává a předává tradice, které jsou nosné, nebo je jen nějakým skanzenem. A církev prospěšná je. Nejde pouze o činnost ve školství či v charitě, ale jde především o formaci lidí v duchu evangelia – tedy hledání smyslu života, odpuštění, pravdy, zodpovědnosti, úcty k člověku a ke stvoření. To jsou přece hodnoty obecně prospěšné. Církev rozhodně nevede člověka k pasivitě nebo pohrdání společností, ale naopak k tomu, aby se stal pro společnost přínosem.

Jak s tím ale souvisí církevní restituce?

Aby církev mohla svobodně plnit své poslání ve společnosti, potřebuje finanční prostředky. Církev až do roku 1948 fungovala do určité míry nezávisle na státu, i když od něj potřebovala nějaké peníze. To je logické, třeba na uchovávání kulturního dědictví. Ale jinak se „živila“ sama, měla majetek, který provoz církve zajišťoval. Jenže majetek jí byl v roce 1948 v rámci takzvaného znárodnění ukraden. Po revoluci začal proces náhrad škod neboli církevních restitucí. Jako velmi podstatné vnímám to, že se církev majetku, který jí

Foto: Deník/ Jan Šmok

Jan Uhlíř (1974)

Narodil se v Hradci Králové, kde vystudoval střední průmyslovou školu stavební. Vysokoškolská studia zahájil na Katolické teologické fakultě University Karlovy v Praze a dokončil je na Papežské lateránské univerzitě v Římě. Na římskokatolického kněze byl vysvěcen roku 1999 v Hradci Králové. Působil v Novém Městě nad Metují a ve Skutči, od roku 2007 je kutnohorským arciděkanem.

už nemohl být vrácen, protože ho stát buď prodal, nebo tam třeba vznikly školy a podobně, vzdala s tím, že jako náhradu za něj dostane pouze omezené finanční prostředky. Každoroční výnos státu z onoho majetku byl a je totiž mnohonásobně větší, než to, co dával stát na provoz církve. Církev navíc ty peníze nechtěla hned, rozložilo se to na mnoho let.

To je logické, že se po roce 1989 ukradený majetek začal vracet, nejenom církvim...

A proto je zdanění církevních náhrad nepochopitelné. To je jakoby vám někdo ukradl auto, pak vám ho sice vrátil, ale ještě by vám ho zdanil. Zdanění církevních náhrad je prostě nemožné a politici to dobře vědí, je to jenom čistý populismus. Velmi podstatné ale je, že až bude proces církevních restitucí dokončen, stát už se o provoz církve nebude muset starat.

Co tedy lidem, kteří po zdanění volají, vadí?

Mnozí si myslí, že katolická církev jen tak ročně dostává přes miliardu korun a může si s ní dělat, co chce. Církev ale musí ty peníze investovat tak, aby za x let, kdy už jí stát nebude dávat peníze na zaměstnání a další provoz, byla schopna stát na vlastních nohou. Můžeme zkrachovat, nebo být dobrými hospodáři.

Nemohly by kostely spravovat třeba obce?

Ve farnosti máme 19 církevních objektů, z toho tři fary, ostatní jsou kostely. Mnohé vesnické kostely nepotřebujeme. Když však nabídnou poškozený kostel obci, pro kterou je třeba i jedinou historickou památkou, tak ho nechce. Obec tuší, že by se musela ve svém rozpočtu omezit. Takže zátěž zůstává na církvi. Dokonce ani

hřbitov, kam jsou pochováni místní lidé, některé obce nechtějí, aby nemusely opravovat rozpadající se zdi.

Věří tedy lidé ještě vůbec?

Jsem přesvědčen, že člověk je z podstaty tvorem náboženským a vnímá, že ho něco či někdo přesahuje. Otázka ale zní: V co věří? Každý potřebuje milovat a být milován a tak i každý se potřebuje o něco opřít a v něco věřit. Kde chybí víra, tam přichází pověra. To je dobře vidět i ve společnosti,

„Člověk je z podstaty tvorem náboženským. Otázka ale zní: V co věří? A kde chybí víra, tam přichází pověra.“

kde je spousta alternativních směrů, různých léčitelů, kartářek, ale v podstatě to není nic jiného, než hledání útěchy, jistoty. Ovšem lidé nemají odvahu vstoupit do vztahu s osobním Bohem.

Proč?

Bojí se vztahu a bojí se, že je vztah bude omezovat. Víra není jen vědět, jestli Bůh je nebo není, je to osobní vztah dvou bytostí. Dnes se lidé bojí vstoupit do vztahu, který je trvalý, chtějí druhého předělávat k obrazu svému, chybí jim pokora a úcta k tajemství bytí jiného člověka a odvaha poznávat ho v jeho jinakosti.

Lidé si vybírají víru podle toho, jak jim to vyhovuje, jaké pocity jim to přináší, ale to jim nemůže přinést trvalou radost a pravdivé poznání skutečnosti. Stejně jako partnerský vztah není jen o tom, že je mi s druhým člověkem pořádně hezky. Mnohdy je to zápas, hledání kompromisů.

A tohle je i ve víře v Boha. Člověk nikdy nepochopí, co je láska, pokud nebude mít odvahu „jít“ do opravdového vztahu, který je sice náročný, ale vede k naplnění života.